

RENTA SOCJALNA

Fundacja TAURUS

Renta socjalna to świadczenie przyznawane osobom, które nie mogą podjąć pracy z uwagi na stan zdrowia.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz. U. z 2023 r. poz. 2194) renta socjalna przysługuje osobie pełnoletniej całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało:

- 1) przed ukończeniem 18. roku życia;
- 2) w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej - przed ukończeniem 25. roku życia;
- 3) w trakcie kształcenia w szkole doktorskiej, studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej.

Renta socjalna nie przysługuje osobie uprawnionej do:

- 1) emerytury,
- 2) uposażenia w stanie spoczynku,
- 3) renty z tytułu niezdolności do pracy,
- 4) renty inwalidzkiej lub pobierającej świadczenie o charakterze rentowym z instytucji zagranicznych,
- 5) renty strukturalnej,
- 6) zasiłku przedemerytalnego,
- 7) świadczenia przedemerytalnego lub nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego.

Ponadto renta socjalna nie przysługuje osobie będącej właścicielem lub posiadaczem (samoistnym lub zależnym) nieruchomości rolnej o powierzchni użytków rolnych przekraczającej 5 ha przeliczeniowych. Osobie będącej współwłaścicielem nieruchomości rolnej nie przysługuje renta socjalna, jeśli udział tej osoby przekracza 5 ha przeliczeniowych.

Postępowanie w sprawie przyznania renty socjalnej wszczyna się na podstawie wniosku osoby ubiegającej się o rentę socjalną lub jej przedstawiciela ustawowego. Aby otrzymać rentę należy złożyć do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych następujące dokumenty:

1) wniosek o rentę socjalną – formularz wniosku jest dostępny na stronie www.zus.pl oraz w punkcie informacyjnym w sali obsługi klientów w każdej jednostce organizacyjnej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych,

2) zaświadczenie o stanie zdrowia OL-9 wystawione nie wcześniej niż na miesiąc przed złożeniem wniosku oraz ewentualnie dodatkowa dokumentacja medyczna.

W niektórych przypadkach konieczne jest złożenie także dodatkowych dokumentów:

1) zaświadczenie potwierdzające kontynuowanie nauki w szkole lub zaświadczenie z uczelni o okresie studiów,

2) wywiad zawodowy – dla osoby pracującej,

3) zaświadczenie płatnika składek o kwocie osiągniętych przychodów wraz z wyszczególnionym okresem, na jaki została zawarta umowa – dla osoby pracującej,

4) zaświadczenie o pobieraniu wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy, zasiłku chorobowego, świadczenia rehabilitacyjnego i o dacie zaprzestania ich pobierania,

5) oświadczenie, czy wnioskodawca jest właścicielem lub współwłaścicielem nieruchomości o powierzchni użytków rolnych przekraczającej 5 ha przeliczeniowych 5 hektarów.

Ustalenia całkowitej niezdolności do pracy dokonuje lekarz orzecznik ZUS. Od orzeczenia lekarza orzecznika osobie zainteresowanej przysługuje sprzeciw do komisji lekarskiej ZUS w ciągu 14 dni od dnia doręczenia tego orzeczenia.

Renta może zostać przyznana na stałe lub na czas określony, stąd też wyróżnia się:

1) **rentę socjalną stałą** - jeżeli całkowita niezdolność do pracy jest trwała;

2) **rentę socjalną okresową** - jeżeli całkowita niezdolność do pracy jest okresowa. Renta socjalna okresowa przysługuje przez okres wskazany przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w decyzji.

Jeżeli ZUS odmówił prawa do renty socjalnej, to od takiej decyzji można odwołać się do sądu okręgowego — wydział pracy i ubezpieczeń społecznych. Odwołanie należy złożyć za pośrednictwem oddziału ZUS, który wydał decyzję. Termin na złożenie odwołania wynosi miesiąc od dnia otrzymania decyzji.

Prawo do renty a obywatelstwo

Prawo do renty socjalnej przysługuje:

- 1) osobom posiadającym obywatelstwo polskie zamieszkującym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) cudzoziemcom zamieszkującym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na pobyt stały, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej, zezwolenia na pobyt czasowy udzielonego w związku w celu wykonywania pracy w zawodzie wymagającym wysokich kwalifikacji lub w związku z uzyskaniem w Rzeczypospolitej Polskiej statusu uchodźcy albo ochrony uzupełniającej;
- 3) cudzoziemcom posiadającym kartę pobytu z adnotacją "dostęp do rynku pracy", z wyłączeniem obywateli państw trzecich, którzy uzyskali zezwolenie na pracę na terytorium państwa członkowskiego na okres nieprzekraczający 6 miesięcy, obywateli państw trzecich przyjętych w celu podjęcia studiów lub pracy sezonowej oraz obywateli państw trzecich, którzy mają prawo do wykonywania pracy na podstawie wizy;
- 4) mającym miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej obywatelom państw członkowskich Unii Europejskiej, państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA), posiadającym prawo pobytu lub prawo stałego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Wysokość

Renta socjalna wynosi 100% kwoty najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności. Od 1 marca 2024 r. renta ta wynosi 1780,96 zł.

Obowiązki osoby pobierającej rentę socjalną

Z uwagi na możliwość zmniejszenia, zawieszenia lub nawet pozbawienia prawa do renty socjalnej osoba uprawniona do renty powinna informować ZUS o:

- 1) podjęciu zatrudnienia,
- 2) wysokości osiąganego przychodu (również o każdej jego zmianie),
- 3) nabyciu gospodarstwa rolnego,
- 4) pobycie w areszcie lub zakładzie karnym.

W przypadku pobierania renty socjalnej i osiągnięcia przychodu renta może zostać zmniejszona lub zawieszona. Jeżeli przychód uprawnionego jest:

- 1) niższy niż 70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy, ostatnio ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, ZUS wypłaca rentę w pełnej wysokości,
- 2) wyższy od 70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy, ostatnio ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, i nie przekroczy 130% tego wynagrodzenia, ZUS zmniejszy wypłatę renty socjalnej o kwotę przekroczenia, ale nie wyższą niż kwota maksymalnego zmniejszenia (obowiązująca dla renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy),
- 3) wyższy niż 130% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy, ostatnio ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, ZUS zawiesi wypłatę renty socjalnej.

Renta socjalna nie przysługuje również za okres tymczasowego aresztowania lub odbywania kary pozbawienia wolności, chyba że kara pozbawienia wolności jest odbywana w systemie dozoru elektronicznego.

Zbieg uprawnień – renta socjalna a renta rodzinna

Osoba uprawniona do renty rodzinnej może ubiegać się o rentę socjalną, pod warunkiem że wysokość renty rodzinnej nie przekracza 200% kwoty najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy.

Łączna kwota renty rodzinnej i socjalnej nie może przekraczać 200% kwoty najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. Jeżeli ww. kwota zostanie przekroczona, wówczas ZUS obniży wysokość renty socjalnej. Kwota obniżonej renty socjalnej nie może być niższa niż 10% kwoty najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy.

Więcej informacji na stronie: www.poradyprawne-taurus.pl

Informator został przygotowany w ramach realizacji przez Fundację TAURUS zadania publicznego w zakresie prowadzenia nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, bezpłatnej mediacji oraz edukacji prawnej w Poznaniu w 2024r.

Zadanie publiczne jest finansowane ze środków budżetowych Miasta Poznania.